Bevraging van HAIO's over de professionele identiteit van de huisarts vanuit een ontwikkeld en gevalideerd kader

Haio: VAN DER WANGEN Paulien , U.A.
Promotor: PYPE Peter , U.G.
Praktijkopleider: Bayens Kris , IEVEN Annelies , PATTYN Luc

Context: Professionele identiteit van een arts is de zelfperceptie die zich ontwikkelt in de tijd en omvat het denken, voelen en handelen als arts. Huisartsen-in-opleiding (HAIO's) starten vanuit de zesjarige basisopleiding reeds met een zekere professionele identiteit aan de specialisatie huisartsgeneeskunde. Professionele identiteit is immers een ontwikkelingsproces in een continuüm gaande van de eerste kennismaking met de opleiding geneeskunde tot aan het pensioen. Professionele identiteit wordt veelvuldig in de internationale literatuur beschreven bij professionals in de gezondheidszorg, maar onderzoek naar de professionele identiteit van de huisarts is schaars. Er werden wel reeds masterproeven gewijd aan het concept van professionele identiteit van de geneeskundestudent en de huisarts(-in-opleiding). In het onderzoek van S. Bosmans werd achterhaald hoe huisartsen professionele identiteit ervaren en hoe zij dit begrip invullen. Wat de vergelijking is tussen de professionele identiteit van ervaren huisartsen en de (in ontwikkeling zijnde) professionele identiteit van HAIO's is nog niet onderzocht.

Onderzoeksvraag: Met dit onderzoek willen we inzicht krijgen in de professionele identiteitsontwikkeling van de huisarts-in-opleiding (HAIO) in vergelijking met die van de ervaren huisarts. Tevens willen we nagaan wat de invloed is van opleiding op de ontwikkeling van de professionele identiteit van de HAIO.

Methode: Door middel van kwalitatief onderzoek aan de hand van semi-gestructureerde interviews werden twintig HAIO's uit Vlaamse multidisciplinaire opleidingspraktijken bevraagd betreffende de ontwikkeling van hun professionele identiteit, gebaseerd op de Matrix Professional Identity of General Practitioners (MaPIG) van S. Bosmans.

Resultaten: HAIO's voelen zich reeds vertrouwd met verschillende aspecten van de professionele identiteit van de huisarts, meer bepaald op vlak van het verlenen van persoonscentrale zorg en het evidence-based handelen op basis van richtlijnen. Er zijn echter ook aspecten van de professionele identiteit die voor HAIO's minder herkenbaar zijn (sociaal-economisch nadenken, gemeenschapsgerichte zorg) of waarbij ze moeilijkheden ervaren (taalbarrières, samenwerking met (para)medici, zelfzorg). Betreffende de invloed van de opleiding op de ontwikkeling van de professionele identiteit geven HAIO's verschillende positieve elementen aan (rolmodellen, communicatielessen, begeleiding van de praktijkopleider tijdens het werkplekleren, seminaries), maar tegelijkertijd maken ze kritische bemerkingen aangaande hun opleiding. Zo biedt de basisopleiding niet voor iedereen voldoende praktische handvaten om de vervolgopleiding aan te vatten en zijn de lessen in de vervolgopleiding qua vorm, inhoud en kwaliteit niet voor iedereen optimaal.

Conclusie: Huisartsen-in-opleiding hebben min of meer een beeld van wat hun professionele identiteit inhoudt. Voor de geïnterviewde HAIO's zijn bepaalde aspecten van de professionele identiteit, in vergelijking met die van de ervaren huisarts zoals beschreven staat in de MaPIG, reeds herkenbaar terwijl andere aspecten nog niet of nauwelijks aan bod zijn gekomen gedurende hun vervolgopleiding tot huisarts. Over het zich identificeren en profileren als huisarts zijn er echter uiteenlopende opvattingen en wanneer precies het kantelpunt komt van huisarts 'worden' naar

huisarts ‘zijn’ is moeilijk te bepalen. Verschillende bevindingen uit ons onderzoek komen overeen met de internationale literatuur (hoewel onderzoek naar de professionele identiteitsvorming in de huisartsopleiding schaars is): de ontwikkeling van de professionele identiteit start reeds vroeg in de basisopleiding en tijdens de vervolgopleiding leren basisartsen denken, doen en voelen als ‘echte’ huisartsen dankzij het werkplekleren onder supervisie van hun opleider. Het bespreken van betekenisvolle praktijkverhalen in seminaries (te vergelijken met Balint-groepen of LOK-groepen) en het in contact komen met rolmodellen vormen hierbij belangrijke leermomenten. Tot slot is het reflecteren over het eigen professioneel handelen cruciaal; de MaPIG zou hierbij een kader kunnen vormen om dit reflectieproces een taal te geven. HAIO’s erkennen dan ook dat de basis- en vervolgopleiding een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van hun professionele identiteit, maar geven tegelijkertijd aan dat er ook nog ruimte voor verbetering is op vlak van opleiding en vorming. Dit kan een aanzet vormen tot verder wetenschappelijk onderzoek.